

Consiliul Europei

și

**protecția
drepturilor
omului**

Consiliul Europei și protecția drepturilor omului

“Fiecare membru al Consiliului Europei trebuie să recunoască principiul preeminenței dreptului și principiul în virtutea căruia orice persoană plasată sub jurisdicția sa trebuie să se bucure de drepturile omului și de libertățile fundamentale”

*Articolul 3
al Statutului
Consiliului Europei*

Membrii Consiliului Europei reafirmă “atașamentul lor profund față de aceste libertăți fundamentale care constituie însăși bazele justiției și păcii în lume și a căror menținere este asociată în mod esențial unui regim politic cu adevărat democratic, pe de o parte, și, pe de altă parte, unei concepții comune și unui respect comun față de drepturile omului de care ele depind”

*Preambulul Convenției Europene
a Drepturilor Omului
Roma, 4 noiembrie 1950*

Drepturile omului: o vocație esențială

Protecția și promovarea drepturilor omului este o caracteristică a fiecărei acțiuni a Consiliului European, al cărui sediu se află la Strasbourg și care elaborează politici comune ca răspuns la problemele societății ce apar în statele membre.

Consiliul European, prima organizație politică europeană, a luat naștere la Londra, în mai 1949, la patru ani după crearea Organizației Națiunilor Unite, din ruinele și actele de barbarie ale celui de-al doilea război mondial. Voința politică a statelor fondatoare de a realiza unitatea între membrii săi s-a cristalizat în jurul următorului obiectiv: "să apere și să promoveze idealurile și principiile care sunt patrimoniul lor comun și să favorizeze progresul lor economic și social" (articolul 1 al Statutului).

Statutul Organizației este, de asemenea, fundamentat de o manieră explicită pe respectarea drepturilor omului și a preeminenței dreptului. Este vorba de protejarea și promovarea continuă a demnității și libertății individului în cadrul statului de drept, care trebuie permanent consolidat. Statutul merge și mai departe, deoarece prevede că încălcările grave ale drepturilor omului pe care le comit statele membre ale Organizației constituie motive de suspendare sau excludere.

O etapă istorică a început în 1948 odată cu adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului, care proclamă universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului. În ceea ce îl privește, Consiliul European și-a îndeplinit angajamentele în domeniul drepturilor omului prin adoptarea, în 1950, a Convenției europene a drepturilor omului, a cărei ratificare a devenit o condiție de aderare la Organizație. În 1961 a fost adoptat echivalentul

Convenției în domeniul drepturilor economice și sociale:
Carta socială europeană.

La 50 de ani de la crearea sa, misiunea Consiliului Europei și-a păstrat întreaga sa relevanță. Aceasta a cunoscut o importanță crescândă odată cu schimbările spectaculoase intervenite în Europa Centrală și de Est începând cu sfârșitul anilor '80. Consiliul Europei și-a dublat propria activitate în vederea sprijinirii efortului noilor state membre, precum și al statelor candidate în perioada tranziției și a consolidării democratice. Organizație veritabil paneuropeană, aceasta numără, în acest an 1999, 41 de state membre și rămâne deschisă pentru noi membri, cu condiția ca aceștia să fie state democratice.

Prin activitatea sa în domeniul drepturilor omului și cu ajutorul convențiilor și celorlalte instrumente legislative, Consiliul Europei urmărește:

- ☆ protejarea drepturilor civile și politice, grație procedurilor prevăzute de Convenția europeană a drepturilor omului
- ☆ protejarea drepturilor sociale și economice prin mecanismul Cartei sociale europene
- ☆ protejarea persoanelor private de libertate, prin intermediul vizitelor efectuate de Comitetul european pentru prevenirea torturii și pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante
- ☆ protejarea drepturilor minorităților naționale prin intermediul Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale
- ☆ promovarea egalității între bărbați și femei (Comitetul director pentru egalitate între femei și bărbați)
- ☆ combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și intoleranței (Comisia europeană împotriva rasismului și intoleranței)
- ☆ consolidarea libertății de exprimare și de informare prin mijloacele de comunicare în masă și libera circulație a ideilor și informațiilor dincolo de frontiere.

Statele membre ale Consiliului European

la 1 mai 1999

Albania	Luxemburg
Andora	“Fosta Republică
Austria	Iugoslavă a
Belgia	Macedoniei”
Bulgaria	Malta
Republica Cehă	Moldova
Cipru	Norvegia
Croația	Olanda
Danemarca	Polonia
Elveția	Portugalia
Estonia	Regatul Unit
Finlanda	România
Franța	Rusia
Georgia	San Marino
Germania	Slovacia
Grecia	Slovenia
Irlanda	Spania
Islanda	Suedia
Italia	Turcia
Letonia	Ucraina
Liechtenstein	Ungaria
Lituania	

Activități desfășurate în baza convențiilor

Convențiile referitoare la drepturile omului constituie un arsenal juridic indivizibil și complementar, care are la bază diverse mecanisme de control.

Convenția europeană a drepturilor omului

Cutezanța inovatoare a acestei Convenții, cea mai importantă a Consiliului Europei, a fost aceea a stabilirii unui sistem internațional permanent de protecție care să permită, pentru prima dată, transpunerea efectivă în practică a drepturilor omului.

În baza acestei Convenții, intrată în vigoare în 1953, statele părți garantează drepturile fundamentale, civile și politice, caracteristice statului de drept, nu doar propriilor cetățeni ci și tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția lor. Statele și persoanele fizice pot sesiza Curtea, organ instituit prin Convenție, dacă se consideră victimele unei încălcări de către statele contractante a drepturilor garantate de Convenție. Aceasta nu este, totuși, inclusă obligatoriu în sistemul juridic național al fiecărui stat.

Teoria dreptului internațional potrivit căreia drepturile omului au un caracter fundamental care le plasează deasupra legislațiilor și practicilor suverane, își găsește, de asemenea, validarea.

Drepturi garantate

☆ **Dreptul la viață** (articolul 2)

Acest articol protejează orice persoană împotriva morții provocate de o manieră arbitrară de către un stat, dar nu interzice recurgerea la pedeapsa cu moartea dacă aceasta este prevăzută de lege. În 1985,

a fost adoptat Protocolul nr. 6, care abolește pedeapsa cu moartea pe timp de pace.

☆ **Dreptul la libertate și la siguranța persoanei**

(articolul 5)

Articolul 5 garantează libertatea fizică a persoanei protejând-o în special împotriva arestărilor și detențiilor arbitrare, recunoscându-i anumite drepturi procedurale fundamentale. Acesta a fost completat de articolul 1 al Protocolului nr. 4 care consacră interzicerea încarcerării pentru datorii.

☆ **Dreptul la un proces echitabil în materie civilă și penală** (articolul 6)

Acest drept este completat de articolul 13, care consacră dreptul la un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale într-un termen rezonabil. Cazurile de încălcare a acestei dispoziții sunt cel mai des invocate de solicitanți. Noțiunea de proces echitabil este completată de principiul neretroactivității legilor penale (articolul 7), dreptul la un dublu grad de jurisdicție în materie penală, dreptul la despăgubiri în caz de eroare judiciară, dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune (articolele 2, 3 și 4 ale Protocolului nr. 7).

☆ **Dreptul la respectarea vieții private și familiale, a domiciliului și corespondenței** (articolul 8), care poate fi conexas cu dreptul de a se căsători și de a fonda o familie (articolul 12).

☆ **Egalitatea în drepturi și responsabilități a soților pe durata căsătoriei și cu prilejul desfacerii acesteia** (articolul nr. 5 al Protocolului nr. 7).

☆ **Dreptul la libertatea de exprimare, inclusiv la libertatea presei** (articolul 10)

Exigențele acestui drept, cu caracter fundamental, rezultă în mod logic din articolul 9 (dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei).

☆ **Dreptul la libertatea de întrunire și de asociere** (articolul 11).

☆ **Dreptul la respectarea bunurilor sale** (articolul 1 al Protocolului nr. 1).

- ☆ **Dreptul la educație** (articolul 2 al Protocolului adițional).
- ☆ **Dreptul la alegeri libere** (articolul 3 al Protocolului adițional).
- ☆ **Dreptul la libertatea de circulație și dreptul de alegere a reședinței** (articolul 2 al Protocolului nr. 4).

Interdicții

- ☆ **Tortura și pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante** (articolul 3).
- ☆ **Sclavia, servitutea și munca forțată sau obligatorie** (articolul 4).
- ☆ **Discriminarea în exercitarea drepturilor și libertăților garantate de Convenție** (articolul 14).
- ☆ **Expulzarea sau refuzarea de către un stat a intrării propriilor cetățeni și expulzarea colectivă a străinilor** (articolele 3 și 4 ale Protocolului nr. 4).
Garanții procedurale sunt, de asemenea, recunoscute și pentru străinii amenințați cu expulzarea de către o țară (articolul 1 al Protocolului nr. 7)

Mecanismul de protecție

Convenția este un instrument juridic însoțit de un organ de control: Curtea europeană a drepturilor omului. Curtea nu poate să acționeze din proprie inițiativă, ci doar la cererea unei persoane (sau grup de persoane sau

chiar organizații neguvernamentale) - cerere individuală - sau a statelor părți la Convenție - cerere interstatală.

Curtea funcționează independent de jurisdicțiile statelor părți la Convenție, pentru care nu reprezintă un tribunal de ultimă instanță, ci o jurisdicție care interpretează dreptul sau practica internă contestate exclusiv din punctul de vedere al compatibilității sale cu Convenția. Curtea verifică dacă, în circumstanțele cazului respectiv, există sau nu o încălcare a dispozițiilor Convenției. Statele membre au obligația să se conformeze deciziilor sale. Acest mecanism se află într-o permanentă evoluție și o mare parte din vitalitatea Convenției rezultă din interpretarea sa de către Curte.

Reforma sistemului

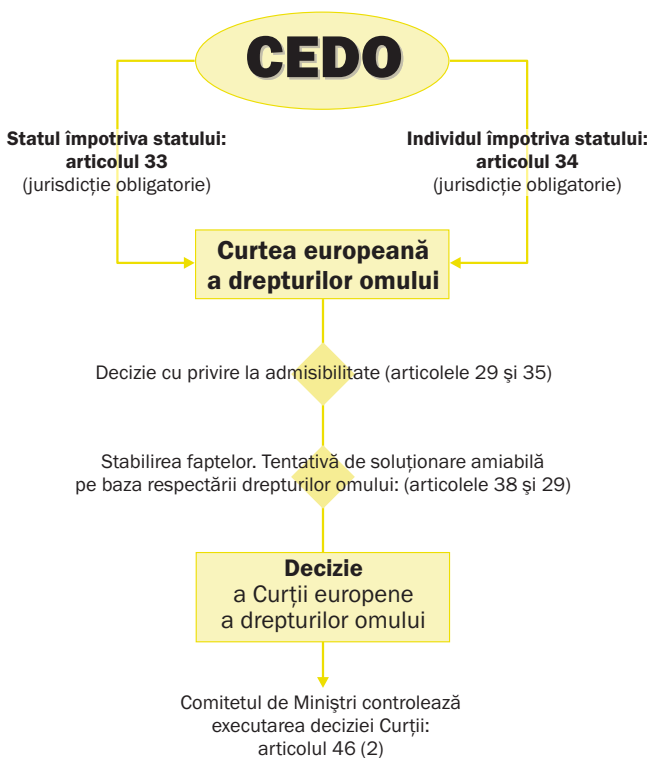
Din momentul intrării în vigoare a Convenției și până în prezent, numărul Părților contractante aproape s-a triplat. Pentru a face față volumului de muncă în creștere care a rezultat, a devenit imperativă reducerea numărului de cazuri aflate pe rolul Curții și a duratei procedurii. Raționalizarea necesară dispozitivului s-a făcut în spiritul menținerii unui nivel ridicat de protecție și cu obiectivul îmbunătățirii accesibilității individului la acest mecanism. Procedura acestei reforme este reglementată printr-un protocol adițional la Convenție, Protocolul nr. 11, intrat în vigoare la 1 noiembrie 1998.

Convenția, așa cum a fost modificată de Protocolul menționat, instituie o nouă Curte permanentă, născută din fuziunea celor două organe de control inițiale, fosta Comisie și fosta Curte. Dreptul de recurs individual este de acum înainte recunoscut automat și jurisdicția Curții este obligatorie pentru toate statele contractante. Comitetul de Miniștri își păstrează rolul său de control al executării deciziilor, dar nu mai are competența pe care o avea, în anumite circumstanțe, de a se pronunța pe fond asupra cererilor individuale. Revine statului condamnat să ia măsurile necesare pentru a remedia consecințele încălcării reținute în sarcina sa. În cazul în care dreptul său intern nu permite o reparație totală a consecințelor încălcării, Curtea îl poate condamna la plata unei

indemnizații financiare către partea lezată. Pentru a evita repetarea încălcării Convenției și a consecințelor sale, statele sunt în general obligate să își modifice legislația și practicile de o manieră care să garanteze în viitor respectarea dreptului în cauză. În acest caz, decizia Curții produce efecte generale ce depășesc sfera de cuprindere a cazurilor specifice înaintate Curții. Jurisprudența Curții, prin continuitatea și coerența sa, are un efect preventiv, convingând autoritățile naționale, plasate în fața perspectivei unor sancțiuni internaționale, să nu acționeze contrar dispozițiilor Convenției.

Convenția europeană a drepturilor omului

Mecanismul de control

Exemple de măsuri care au fost luate de state ca urmare a unei decizii a Curții

- ☆ *Austria* și-a modificat codul de procedură penală în ceea ce privește tratamentul deținuților spitalizați și întregul mecanism de asistență juridică.
- ☆ *Belgia* și-a modificat legislația referitoare la vagabondaj; a decis să subvenționeze instituțiile școlare francofone din regiunea flamandă; și-a modificat codul civil pentru a recunoaște aceleași drepturi copiilor nelegitimi ca și în cazul copiilor legitimi.
- ☆ *Danemarca* și-a modificat legislația cu privire la custodia copiilor nelegitimi.
- ☆ *Franța* a adoptat o lege cu privire la ascultarea telefoanelor.
- ☆ *Grecia* a modificat legea referitoare la detenția preventivă.
- ☆ *Italia* a integrat în noul său cod de procedură penală dispoziții care fac obligatorie prezența avocaților apărării în cursul procedurilor judiciare, inclusiv în fața Curții de Casație.
- ☆ *Olanda* și-a modificat codul penal militar și legea referitoare la internarea bolnavilor mintali.
- ☆ *Suedia* a modificat legea privind educația religioasă obligatorie.
- ☆ *Elveția* și-a remaniat total propria organizare judiciară și procedura penală aplicabilă armatei federale; a modificat dispozițiile codului civil referitoare la privarea de libertate în casele de corecție.
- ☆ *Regatul Unit* a interzis recurgerea la pedepse corporale în învățământul public.

O protecție extinsă

Carta socială europeană

Considerând că drepturile civile și politice și drepturile economice și sociale sunt interdependente și formează un ansamblu indivizibil de principii pe care trebuie să se fundamenteze democrațiile europene, Consiliul European a adoptat, în 1961, Carta socială europeană.

Drepturi garantate

Carta și Protocolul adițional din 1988 garantează o serie de drepturi fundamentale, dintre care un număr minim trebuie să fie acceptat de către state la data ratificării. Acestea se pot clasifica în două categorii:

☆ **condiții de muncă**

- nediscriminarea în muncă
- interzicerea muncii forțate
- dreptul sindical, dreptul de negociere colectivă
- dreptul la condiții de muncă și la o salarizare echitabile, inclusiv dreptul femeilor și bărbaților la o salarizare egală pentru muncă de valoare egală
- integrarea persoanelor cu handicap în lumea muncii
- dreptul la orientare și formare profesională
- interzicerea muncii copiilor înainte de împlinirea vârstei de 15 ani și protecție specială între 15 și 18 ani
- protecția maternității
- egalitatea de tratament pentru lucrătorii migranți.

☆ **coeziune socială**

- dreptul la sănătate, la securitate socială, la asistență socială și medicală, precum și de a beneficia de servicii sociale
- dreptul copiilor și adolescenților la protecție împotriva pericolelor fizice și morale: în particular interzicerea muncii copiilor în vârstă de până la 15 ani

- dreptul familiilor și al membrilor acestora la o protecție juridică, socială și economică
- dreptul lucrătorilor migranți și al familiilor acestora la protecție și asistență
- dreptul persoanelor vârstnice la protecție.

În 1996, a fost adoptată Carta socială revizuită, care adaptează conținutul Cartei la schimbările sociale fundamentale intervenite după adoptarea sa. Urmând să se substituie treptat acesteia din urmă, Carta revizuită a introdus o serie de noi drepturi:

- consolidarea egalității dintre femei și bărbați
- dreptul persoanelor cu handicap la integrare socială și la autonomie personală
- consolidarea dreptului copiilor și adolescenților la o protecție socială, juridică și economică
- dreptul la protecție în caz de concediere
- dreptul lucrătorilor la demnitate
- dreptul lucrătorilor cu responsabilități familiale la egalitate de șanse și tratament
- dreptul la protecție împotriva sărăciei și excluderii sociale
- dreptul la o locuință decentă
- extinderea interzicerii discriminării.

Controlul aplicării Cartei

Modificat prin Protocolul din 1991, mecanismul de control se bazează pe rapoartele cu privire la aplicarea dispozițiilor Cartei pe care guvernele le înaintează Comitetului European pentru Drepturi Sociale.

Intrat în vigoare în iulie 1998, Protocolul adițional completează mecanismul de examinare a rapoartelor naționale cu un sistem de reclamații colective ce permite anumitor sindicate, organizații ale patronilor și organizații neguvernamentale să prezinte Comitetului European pentru Drepturi Sociale reclamații referitoare la nerespectarea dispozițiilor Cartei.

Carta socială europeană – Mecanismul de control

Rapoarte ale guvernelor privind aplicarea Cartei

Observații ale partenerilor sociali și ale organizațiilor neguvernamentale

Comitetul european pentru drepturi sociale

Apreciază, din punct de vedere juridic, conformitatea legislațiilor și practicilor naționale cu obligațiile prevăzute de Cartă

Comitetul guvernamental

Pregătește deciziile Comitetului de Miniștri: selecționează situațiile care ar trebui să facă obiectul recomandărilor

Comitetul de Miniștri

Adoptă o rezoluție la sfârșitul fiecărui ciclu de control
Adresează recomandări statelor puse în cauză astfel încât acestea să își pună legislațiile și practicile naționale în conformitate cu Carta

Carta socială europeană Procedura reclamațiilor colective

Organizații internaționale ale patronilor și lucrătorilor (ETUC, UNICE, IOE)

Organizații naționale reprezentative ale patronilor și salariaților

Organizații internaționale neguvernamentale înscrise pe lista stabilită de Comitetul guvernamental

Organizații naționale neguvernamentale reprezentative competente în domeniile guvernate de Cartă

Dacă statele au făcut o declarație în această privință

R e c l a m a ț i i

Comitetul european pentru drepturi sociale

Decide asupra admisibilității reclamației
Redactează un raport ce conține concluziile sale cu privire la încălcarea sau nu a Cartei de către statul respectiv

Comitetul de Miniștri

În caz de încălcare, adoptă o recomandare la adresa Părții contractante puse în cauză
În caz de respectare, adoptă o rezoluție care pune capăt procedurii

Comitetul guvernamental

În anumite cazuri, poate fi consultat de Comitetul de Miniștri

Convenția europeană pentru prevenirea torturii

În activitatea de aplicare a drepturilor omului, Consiliul European a pus accent în ultimii ani pe prevenirea încălcării acestor drepturi.

Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane, redactată în 1987, a avut ca obiectiv transpunerea în practică a interzicerii unor asemenea acte, deja specificate în articolul 3 al Convenției europene a drepturilor omului.

Mecanismul creat are la bază un sistem de vizite, efectuate de un Comitet de experți independenți proveniți din medii diferite - Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) -, în locuri în care se găsesc persoane private de libertate de către o autoritate publică: închisori, centre de detenție pentru minori, posturi de poliție, cazarme militare, spitale psihiatrice, etc.

Scopul acestor vizite este de a evalua modul în care sunt tratați deținuții și, după caz, de a propune îmbunătățiri. Vizitele pot fi de două feluri: periodice, și anume programate astfel încât să asigure vizitarea diferitelor state în mod echitabil, sau ad-hoc atunci când urgența situației o impune. La începutul anului 1999, CPT a efectuat 59 de vizite periodice și 25 de vizite ad-hoc, numărul acestora din urmă fiind, totuși, în permanentă creștere.

Comitetul are obligația de a notifica statului respectiv intenția de a efectua o vizită, dar nu este obligat să precizeze data exactă a acestei vizite. Obiecțiile unui guvern cu privire la momentul sau locul unei vizite sunt strict limitate și trebuie ridicate cât mai curând posibil.

Delegația CPT poate merge în orice loc de detenție dorește și se poate deplasa liber în interiorul acestuia, se poate întâlni fără martori cu deținuții și intră liber în contact cu toate persoanele care ar putea să le furnizeze informații.

CPT își îndeplinește sarcina respectând principiile de cooperare și confidențialitate. Raportul pe care îl redactează la sfârșitul fiecărei vizite constituie punctul de plecare al unui dialog purtat cu statul respectiv în scopul găsirii căilor și mijloacelor susceptibile să conducă la norme acceptabile pentru tratamentul persoanelor private de libertate. Statul respectiv poate solicita publicarea raportului Comitetului, însoțit de propriile sale observații. Au fost astfel publicate aproximativ 50 de rapoarte.

Atunci când un stat nu colaborează sau refuză să țină cont de recomandările Comitetului, acesta din urmă poate să decidă în mod excepțional să facă o declarație publică.

Pe de altă parte, CPT publică un raport anual cu privire la activitățile sale, ce pot conține norme, care constituie tot atâtea linii directoare pentru statele membre ale Consiliului European: norme privind plasarea involuntară în instituțiile psihiatrice, tratamentul străinilor reținuți în baza legislației referitoare la intrarea și șederea străinilor, suprapopularea închisorilor, serviciile de sănătate în închisori, reținerea de către poliție și încarcerarea.

Creșterea numărului de state părți la Convenția europeană pentru prevenirea torturii – care, în plus, va fi în curând deschisă aderării statelor nemembre ale Consiliului European – va reprezenta, în anii ce vin, o importantă sarcină pentru CPT, al cărui câmp de acțiune va îngloba întreaga Europă Centrală și de Est.

Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale

Intrat în vigoare în 1998, acest tratat, primul consacrat protecției drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, răspunde unei necesități de o actualitate extrem de tristă. În fapt, după prăbușirea regimurilor comuniste, tensiunile etnice s-au intensificat pe continentul european, adesea de o manieră violentă și uneori chiar sub forma unor conflicte armate, în special în fosta Iugoslavie.

Protecția minorităților naționale este esențială pentru stabilitatea, securitatea democratică și pacea pe continent. Pornind de la această constatare, obiectivul general al Convenției-cadru este să asigure persoanelor aparținând minorităților o egalitate deplină și efectivă, precum și condițiile care să le permită să își exprime, conserve și dezvolte propria identitate în contextul respectării preeminenței dreptului, integrității teritoriale și suveranității naționale.

O abordare pragmatică

Convenția-cadru enunță norme juridice obligatorii sub formă de principii și dispoziții cu caracter programatic. Acestea definesc un anumit număr de obiective a căror realizare Părțile contractante se angajează să o promoveze prin intermediul unor legislații și politici corespunzătoare. Astfel de dispoziții nefiind, în general, direct aplicabile, statele dispun de o marjă de apreciere pentru adaptarea legislației naționale la specificul minorităților ce trăiesc pe teritoriul lor.

Având în vedere obstacolele juridice și politice insurmontabile într-un domeniu atât de sensibil, Convenția-cadru nu definește conceptul de minoritate națională, dar introduce unele criterii: aceasta nu vizează decât minoritățile care pot fi identificate prin religie, limbă, tradiții și patrimoniu cultural.

Câteva principii enunțate de Convenția-cadru

- ☆ nediscriminarea
- ☆ promovarea unei egalități depline și efective între minoritățile naționale și majoritate
- ☆ promovarea condițiilor adecvate pentru conservarea și dezvoltarea culturii minorităților naționale, precum și pentru păstrarea propriei religii, a propriei limbi și a propriilor tradiții
- ☆ libertatea de întrunire, de asociere, de exprimare, de gândire, a conștiinței și a religiei
- ☆ accesul la mijloacele de comunicare în masă pentru recepția și difuzarea programelor
- ☆ libertatea învățământului
- ☆ relații și cooperare transfrontalieră
- ☆ participare la viața economică, culturală și socială precum și la afacerile publice

Convenția-cadru abordează, în primul rând, egalitatea, în special egalitatea în fața legii. Părțile se angajează de asemenea, să ia în anumite cazuri, măsuri de discriminare pozitivă. În acest scop, drepturi suplimentare pot să fie recunoscute în vederea concretizării unei egalități efective și reale între minoritari și majoritari. Aceste drepturi sunt formulate în termenii unei duble obligații ce revine statelor: protejarea existenței minorităților, inclusiv cea fizică, și promovarea identității lor.

Convenția-cadru impune, de asemenea, obligații minorităților naționale în scopul menținerii coeziunii sociale, în special interzicerea secesiunii fără asentimentul statului.

Statul poate lua, de asemenea, măsuri în favoarea unei politici generale de integrare.

Monitorizarea respectării angajamentelor

Monitorizarea respectării angajamentelor asumate în baza Convenției-cadru este asigurată de Comitetul de Miniștri.

Statele părți au obligația de a prezenta rapoarte cu privire la măsurile pe care le-au adoptat pentru a transpune în practică angajamentele enunțate în Convenția-cadru. Comitetul de Miniștri, asistat de Comitetul consultativ de experți independenți, evaluează relevanța măsurilor pe baza acestor rapoarte și adoptă concluzii și, după caz, recomandări.

Activități în domeniul drepturilor omului care nu sunt guvernate de convenții

Două principii complementare: nediscriminare și egalitate

Practicile discriminatorii instaurează un climat de intoleranță, preludiu sinistru al unor tratamente inegale și degradante și uneori chiar al multiplicării actelor de violență.

În acest sens, prioritatea acordată de Consiliul European luptei împotriva discriminării și în favoarea egalității în toate sectoarele de activitate are o valoare preventivă decisivă.

Lupta împotriva rasismului și intoleranței

Strategia Consiliului European împotriva rasismului și intoleranței se dezvoltă sub forma unui program cu trei componente:

- ☆ *sensibilizarea și informarea marelui public*
Campania europeană a tinerilor împotriva rasismului (1995) a invitat tinerii și asociațiile acestora să difuzeze un mesaj de toleranță sub deviza:
Toți diferiți, toți egali
- ☆ *intensificarea cooperării interguvernamentale* și, în special în domeniul mijloacelor de comunicare în masă, a învățării "istoriei fără ură" și a materiilor referitoare la migrații

- ☆ **consolidarea garanțiilor juridice și politice prin acțiunea Comisiei europene împotriva rasismului și intoleranței (ECRI).**

ECRI a fost înființată în 1994. Membrii săi, numiți de propriul guvern, își desfășoară activitatea independent. Componenta sa multidisciplinară (juriști, parlamentari, profesori, cercetători, etc.) demonstrează voința unei abordări globale a problemelor prin măsuri care privesc toate sectoarele societății.

ECRI își desfășoară activitatea în vederea consolidării garanțiilor juridice și politice împotriva tuturor formelor de rasism sau intoleranță. Din această perspectivă, ECRI evaluează eficiența măsurilor naționale și internaționale deja în vigoare, formulează propuneri pentru consolidarea lor - în special adoptarea unui proiect de Protocol la Convenția europeană a drepturilor omului referitor la interzicerea discriminării în general - și stimulează lupta împotriva rasismului și intoleranței la nivel local, național și european.

ECRI își desfășoară activitatea pe baza principiului potrivit căruia problema nu este probabil aceea a lipsei de norme ci a neaplicării normelor existente.

Aceasta propune transpunerea în practică, începând cu 1999, a unui program de activități structurat în trei părți:

- ☆ **abordarea "țară cu țară"**

Această abordare constă în efectuarea unei analize aprofundate a situației în fiecare țară membră în vederea elaborării unor propuneri specifice și concrete, însoțite de o evaluare a modului în care li s-a dat curs.

- ☆ **lucrări pe teme generale**

- colectarea și difuzarea exemplurilor de "bune practici" ce privesc materii specifice în legătură cu recomandările ECRI
- adoptarea de recomandări de politică generală

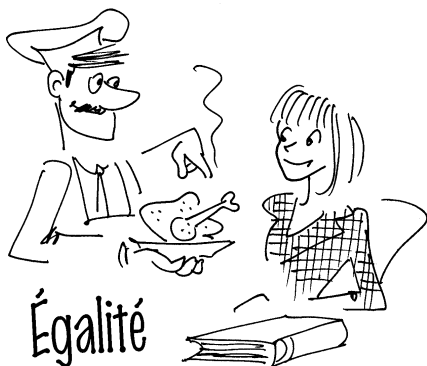
- ☆ **activități în legătură cu societatea civilă**

- sesiuni de informare în statele membre în vederea sensibilizării marelui public

- concertarea cu organizațiile neguvernamentale naționale și locale
- activități de comunicare a mesajului antirasist și producerea de material educativ.

Egalitatea între femei și bărbați

Acțiunea Consiliului European în favoarea egalității între femei și bărbați face parte integrantă din misiunea sa de promovarea a democrației pluraliste, a preeminenței dreptului și a drepturilor persoanei umane.

Definirea și punerea în practică a activităților Consiliului European revin în principal Comitetului director pentru egalitate între femei și bărbați (CDEG), care pregătește conferințele ministeriale, organizează seminarii și publică studii privind problemele referitoare la egalitate. CDEG identifică mijloacele adecvate pentru eliminarea obstacolelor actuale și atrage atenția asupra provocărilor ce privesc o egalitate deplină și efectivă.

Pe lângă acțiunea sa în favoarea unei participări egale a femeilor și bărbaților la toate nivelurile vieții și societății, CDEG își concentrează activitatea pentru atingerea următoarelor obiective:

- ☆ protecția femeilor și fetelor împotriva violenței

- ☆ combaterea traficului cu ființe umane în scopul exploatării sexuale
- ☆ integrarea problematicii egalității în toate politicile și în toate programele
- ☆ acțiuni pozitive în materie de egalitate.

Mass-media și democrația

Consiliul European articulează o mare parte din activitățile sale în domeniul mijloacelor de comunicare în masă în jurul conceptelor înrudite "mass-media și democrația". Activitățile promovate în cadrul **Comitetului director privind mijloacele de comunicare în masă** (CDMM) susțin promovarea unor mijloace de comunicare libere, independente și pluraliste, garante ale bunei funcționări a unei societăți democratice.

Declarația cu privire la libertatea de exprimare și informare (1982) enunță un anumit număr de principii fundamentale pe care statele membre se angajează să le respecte în conformitate cu articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului, care consacră libertatea de exprimare. Aceasta este concepută atât ca libertate a accesului la informații, cât și ca libertate de comunicare a informațiilor și ideilor.

Strâns legat de libertatea de exprimare, dreptul la respectarea vieții private – garantat de articolul 8 al Convenției – trebuie să protejeze individul împotriva oricărui tip de ingerință, inclusiv din partea mijloacelor de comunicare în masă.

În definitiv, legislațiile naționale trebuie să permită exercitarea echilibrată a acestor două drepturi fundamentale de valoare egală.

În vigoare din 1993, **Convenția europeană privind televiziunea transfrontieră** furnizează un cadru juridic ce urmărește să asigure libertatea de recepție și de retransmisie a serviciilor de televiziune transfrontieră, prin respectarea unui set de principii cu privire la conținutul programelor, dreptul la replică, publicitate și sponsorizare.

Pe de altă parte, o serie de inițiative cu privire la mijloacele de comunicare în masă vizează formularea unor răspunsuri la problemele ce privesc exercitarea libertății de informare și exprimare. Aceste activități au adesea drept rezultat elaborarea unor recomandări și rezoluții care propun guvernelor statelor membre anumite acțiuni în materie de reglementare în domeniul mijloacelor de comunicare în masă. În paralel, alte acțiuni sunt promovate pentru sensibilizarea mijloacelor de comunicare în masă cu privire la rolul lor ca agenți de reprezentare socială și pentru responsabilizarea acestora.

Conferințe ministeriale europene privind politica de comunicare în masă au loc periodic. Acestea sunt destinate adoptării, în plan politic, unor strategii paneuropene în materie de democrație și mijloace de comunicare în masă.

Introducerea unui sistem de comunicare în masă care să satisfacă exigențele unei societăți democratice, în special în noile state membre și în statele candidate la aderare, constituie o prioritate a acțiunii promovate de Consiliul Europei în numele securității democratice. Prin intermediul **programelor de cooperare**, Organizația sprijină țările în procesul de reformă democratică a propriilor sisteme de comunicare în masă. Acțiuni de informare sunt promovate în paralel în vederea sensibilizării mediilor în cauză asupra unor probleme cum sunt exercitarea libertăților în materie de jurnalism, acțiunea mijloacelor de comunicare în masă împotriva rasismului, o corectă și completă informare cu privire la alegeri, relațiile dintre mijloacele de comunicare în masă și autoritățile judecătorești sau minorități.

Sensibilizarea față de drepturile omului

Consiliul European este conștient de faptul că normele juridice, instrumentele și mecanismele care au fost create în decursul anilor pentru protecția drepturilor omului generează puține efecte dacă cetățenii europeni nu sunt informați de existența lor și de sfera lor de cuprindere. Prin urmare, una dintre preocupările principale ale Organizației este de a-și orienta eforturile către **informare, educare și pregătire în domeniul drepturilor omului.**

Beneficiari

Numeroase acțiuni sunt puse în aplicare pentru promovarea conștientizării drepturilor omului în întreaga Europă. Acestea sunt direcționate atât către marele public cât și către un public specializat cum sunt juriștii și autoritățile de poliție precum și către grupuri deosebit de vulnerabile cum sunt refugiații și romii.

Conținut

Aceste activități cuprind elaborarea de documentație și informații – inclusiv de suporturi vizuale și de material pedagogic auxiliar –, organizarea de consultări, de ateliere și de sesiuni de pregătire, schimburi de cunoștințe specializate sau chiar lansarea unor campanii și a altor inițiative ce urmăresc să pună în evidență anumite aspecte ale drepturilor omului.

Modalități

Diferitele programe sunt puse în aplicare în cooperare cu organizații neguvernamentale și grupuri profesionale de primă importanță, care pot să răspundă unei solicitări reale cu maximum de eficiență. Centrele de informare și documentare ale Consiliului European care au fost deschise în diferite țări din Europa Centrală și de Est joacă un rol fundamental în această privință.

Politia și drepturile omului

Personalul însărcinat cu menținerea ordinii a constituit întotdeauna un grup țintă esențial în viziunea Consiliului European. Un program complet, intitulat "**Politia și drepturile omului 1997-2000**", a fost conceput pentru a garanta că poliția este în măsură să își îndeplinească, în cele mai bune condiții posibile, rolul său esențial de protecție a drepturilor omului într-o societate democratică.

Programul servește drept catalizator și propune o abordare structurală și coordonată pentru promovarea sensibilizării față de drepturile omului în cadrul poliției. Acesta constituie un cadru pentru executarea coerentă și structurată a unor proiecte naționale, bilaterale și multilaterale.

Activitățile programului includ:

- ☆ crearea unei rețele de polițiști care să participe îndeaproape la proiectele în materie de drepturi ale omului
- ☆ elaborarea de programe de sprijinire a învățământului în domeniul drepturilor omului
- ☆ producerea de material de pregătire și sensibilizare
- ☆ dezvoltarea instrumentelor interne de control al calității.

Sprrijinirea procesului de tranziție democratică

În domeniul drepturilor omului, perspectivele sunt tot atâtea provocări pentru Consiliul Europei, care dispune, pentru a le răspunde, de veritabile "competențe de excelență", dezvoltate de-a lungul unei experiențe unice de 50 de ani în serviciul democrației și preeminenței dreptului.

În momentul în care ne pregătim să intrăm în anul 2000, construcția casei comune europene nu a fost realizată: statele candidate la aderare ca și noile state membre vor continua să fie asistate în procesul de tranziție democratică. **Programele pentru dezvoltarea și consolidarea stabilității democratice** (ADACS) au luat naștere din necesitatea asistării noilor democrații ale Europei Centrale și de Est și a cooperării cu acestea. Ele au în prezent un caracter paneuropean și includ, de asemenea, statele Europei Occidentale. Obiectivul lor este familiarizarea grupurilor cheie de funcționari și de experți cu principalele instrumente ale Consiliului Europei în domeniul drepturilor omului și completarea eforturilor depuse în plan național pentru îndeplinirea obligațiilor și angajamentelor asumate de către state în momentul aderării. Cooperarea are loc și cu statele candidate la aderare. Una dintre activitățile cele mai importante pentru statele ce intenționează să ratifice Convenția europeană a drepturilor omului, precum și pentru cele care au ratificat-o recent, este examinarea compatibilității legislației interne cu exigențele Convenției europene a drepturilor omului, ale protocoalelor și jurisprudenței sale pentru a evita o distorsiune care să conducă la un număr excesiv de cereri în fața Curții europene a drepturilor omului.

NĂSCUT CU 50 DE ANI ÎN URMĂ DIN VOINȚA STATELOR EUROPENE de a nu își mai vedea continentul răvășit de războaie fratricide, Consiliul Europei a realizat o misiune capitală care rămâne în actualitate. În colaborare cu Uniunea Europeană și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, acesta trebuie să asigure în toată Europa stabilitatea democratică și economică necesară pentru o protecție eficientă a drepturilor omului. Acesta trebuie să orienteze noile state membre pe calea democratizării și să monitorizeze respectarea angajamentelor pe care statele membre și le-au asumat odată cu aderarea la Organizație.

Reuniunea la nivel înalt a șefilor de stat și de guvern, ce a avut loc la Strasbourg în 1997, a definit obiectivele pe care le consideră prioritare pentru Europa secolului XXI și a atribuit Consiliului Europei sarcina de

“a construi o societate europeană mai liberă, mai tolerantă și mai justă, care are la bază valori comune cum sunt libertatea de exprimare și de informare, diversitatea culturală și demnitatea egală a tuturor ființelor umane”.

Pentru informații suplimentare

Centrul de informare asupra drepturilor omului
Consiliul Europei

F-67075 Strasbourg Cedex

Tel. +33 (0)3 88 41 20 24

Fax +33 (0)3 88 41 27 04

e-mail humanrights.info@coe.int

<http://www.humanrights.coe.int>

Directorate General of Human Rights
F-67075 Strasbourg Cedex

February 2000

RO